

22. sep. 1830

FAKTA

Dato:

22. sep. 1830

Sidetal:

Dagbog A, side 99 verso – 102 verso

Dagbogens placering:

Det kgl. Bibliotek NKS 2923, 4°

Omtalte personer:

Christiane Julie Bielke

Christopher Budde

Axel Magnus Fahlcrantz

Trykt udgave:

Georg Nygaard: "Maleren Martinus

Rørbyes Rejsedagbog 1830",

København 1930, s. 123-127

TRANSSKRIFTION

Den 22de Sept

Veiret havde idag igjen vendt sin vaade Siide ud og da jeg om Morgenen stak Hovedet op af Kathytten, befandt vi os først udenfor Marstrand Fæstning, da vi om Natten formedelst den stærke Strøm var bleven nødt til at ligge for Anker i 2 Timer eftersom Captainen¹ ikke vidste hvor langt vi kunde være bleven forsat og han ikke vovede paa at seile videre uden først at have seet Marstrands Fyr. Da man i Dagbrækningen igjen lettede vare vi ogsaa en 5 Miile fra Land, hvilket det hurtig seilende Skib dog igjen •100 recto• snart indhentede og da vi havde passeret Marstrand og salluteret nye Elfsborg løbe vi Kl 1 ind til Gottenborg hvor vi ankrede ved Forstaden Maston² og da Afseilingen ikke skulde finde Sted før Kl. 5 benyttede en Deel af os Leiligheden og toge i en Baad op at beese Byen. Da der den følgende Dag skulde være Marked i Byen saa bemærkede man allerede paa Vandet den Tilførsel af forskjellige Sager der i denne Anledning førtes til Byen fra alle Kanter og som fra de nærmeste Øer og Søestæder fandt Sted i store Baade, der da alletider vare fuldpakkede med alskjens Kram og Mennesker af begge Kjøen, blandede med Dyer af alle Slags. Idet man fra Søesiden nærmer sig Byen bemærker man strax at det just ikke er [overstreget: af] i den gamle Stiil at Byen er bygget da man her overalt seer næsten lutter nye og store Bygninger der hæve sig og hvoraf nogle ligge temmelig høit og saaledes imponere, ligeledes saa man ogsaa Byens Kirker overalt og de i Nærheden liggende Forter. Paa høire Side af Havnen ligger det nye Badehuus der er en ret smuk Bygning og strax efter at [man] er passeret Bommen seer man paa høire Side i Gaden ved Canalen Greve Rosen's Gaard, der som Landshøvdingens Bolig bliver bevogtet af et Par drabelige Artillerister der i Sverrig bære et Slags Hjælme og just ikke opvække et ufordeelagtigt Begreb om det svenske Millitair. Da vi her vare stegne i Land og bleven enige om at møde ved Baaden Kl 3 •100 verso• begyndte vi, efter først at have geleidet Frøken B:³ til et Oberge hvor hun ønskede at faae noget at spiise, paa at bese Byen. Meere for ogsaa at faae et Beegreb om Stadens Hoteller end for at efterligne vores Frøken begave vi os til den bekjendte Gota Kallare en stor og anseelig Bygning der maatte være istand til at rumme et Par Hundrede Mennesker og lode os her bringe Porter hvorom vi iforveien havde hørt saa meget og som man i G. virkelig brygger fortræffelig. Derpaa begave vi os ud omkring og besaa saaledes det store Torv der allerede var fult af Markedsboder af alle Slags og hvor tildeels allerede Handelen var begyndt med alskens Ting hvoriblandt dog en Mængde Trævare idag spiildte Hovedrullen. Paa Stadens Raadhus der tillige tjener som Børs var Handelen paa Trapperne i Gangene og i Gaarden allerede i fuld Gang med alle Slags Lærreder og hjemmegjorte Tørklæder og Tøier der her bleve faldbudte af Mænd og Quinder der spadseerede omkring eller sade ved Borde og udmaalte deres Varer enten med deres justerede Alener eller

med den jern Alen der i en Kjæde findes fastgjort i Raadstue-Gangen til almindelig Afbenyttelse. Overalt herskede i den store Tummel den størst Orden og jeg saa paa hele Raadhuuset blodt een Politie Soldat der ganske rolig passiarede med nogle Koner saa at man [ei] engang [overstreget: skulde] [kunde] lægge Mærke til Aarsagen hvorfor •101 recto• han var tilstede. Overalt møder man her Høflighed selv af den Simpleste og naar man spørger om noget faar man altid en fulkommen og god Underretning om det man ønsker hvilket især var paafaldende hos de militaire og som kontrasterede saa meget mod vore danske Grobianer som man undertiden ikke engang veed om man tør spørge uden at frygte for et uartigt Svar. Den store og nylig opbyggede Kirke er meget smuk og forener med en stor Simpelhed det Gode at man godt skal kune hørre; den har et godt Orgel men en yderst smagløs Altertavle af forgyldt Billedhugger Arbejde af en Fahlkrands⁴ jeg veed ikke bestemt om det er [overstreget: Histo] Landskabsmaleren men hvo han og er, har han ei været sit Arbeide voxen. Staden har en stor og smuk Caserne flere millitaire Bygninger og en stor Mængde Broer der overalt ved Gaderne ere slagne over de Canaler hvoraf forefindes mange og der næsten allevegne have Bolværker af Steen. Paa det store Torv og et Par andre Steder bemærkede jeg smukke Vandspring ligeledes med Steen Indfatning af forskjellig Form og man seer her overhovedet kun meget lidet Træbygning saagar Trapperne i en stor Deel Huuse er af dette solide Bygnings Materiel. De Lygter der om Aftenen oplyser Staden ere anbragte paa lange jern Arme der rage ud over Gaden og for det meeste hænger da Lygten netop i Mitten saa at det gjør en langt bedre •101 verso• Virkning og har et langt smukkere Udseende end [overstreget: hos] i Kjøbenhavn hvor man saa smaalig har klinet dem op ad Murene. Kort Gottenborg er i det Heele en meget smagfuld bygget Byee der vist maae behage enhver Fremmed. Der var vist meget man endnu skulde have seet her, saasom et stort Theater hvorom jeg havde hørt talle; men Tiden var snart forløben og vi maatte skynde os tilbage til Baaden hvor vi alle strax bleve enige om at der i G. fandtes mange smukke Piger, dog paastaar man at deres Kyskhed just ikke alletider skal være den mest strenge og at der overhovedet her skal herske megen Utugt. Da Selskabet var bleven samlet og saagar Frøken B³ ordentlig havde indfundet sig roede vi tilbage til Skibet og bleve vi underveis underholte af Frøkenens Fortælling om [overstreget: hendes] den Frokost hun i Byen havde nydt og om hendes Bekjendte der, og da hun hermed blev noget langtrukken og det imidlertid havde begyndt at øse Vande ned vare vi vel fornøiede med igjen at naae Skibet og der ved Middagsbordet at kunne udhviile os efter denne ellers meget behagelige Excurs. Da nogle nye Passagerer vare komne om Bord og Klokken var slagen 5, lettede man igjen Anker og da Capitain Budde havde vasket Ørene paa et Par af de Folk der havde roet os til Gottenburg og [overstreget: der] ikke vare fornøiede med den uhyre Betaling de derfor

havde erholdt saa seilede vi bort fra G. og styrede nu directe i Kjøben: men i et dygtigt Regnveir. Vore •102 recto• nye Passagerer forandrede ikke [overstreget: noget] vores gode Humeur da [overstreget: der i det Heele] de spidlte den Tavsens Rolle naar jeg blodt heri undtager en svensk Jødelaps der rigtignok begyndt at ville gjøre sig gjældende men strax blev viist tilbage indenfor sine Grændser saa at han siden blev mere manerlig. En ret smuk Pige derimod der havde taget Plads [overstreget: paa] i den anden Cahytte lod det til mere at ville forurolige en Deel af Mandfolkene og da hun vel forstod at smigre fleres Forfængelighed ved sit Smiil saa havde hun paa den øvrige Reise altid en Sværm af yngre og ældre om sig, saa at Turen fra G til Kiøb: blev end mere morsom for disse. Da der om Natten formedelst Strømme atter havde fundet en temelig Misviisning Sted saa naaede vi først til Helsingøer henimod Kl 11 og passerede da Kronborg og den heele smukke Kyst af Siælland uden for bare Taage og Regn at kunne nyde denne smukke Opseiling. Passagererne vare heele denne Formidag næsten bestandig i Cahyten og morede sig som de best kunde. Frøken B.³ læste en heel Deel Aviser hvoraf især de svenske gjorde hende det surt, da der til hendes Uheld fantes mange svære Ord, som hun først maatte stave sig til, naar hun da herved var bleven ret hæs, forglemte hun dog ikke at læske Tungen med den Viin hun meget visselig havde placeret foran sig paa Bordet. Den Eneste som just ikke lod til at finde stor Behag i denne Lecture var en Engels- •102 verso• Mand, men som da ogsaa undertiden faldt i Søvn naar Tiden blev ham alt for lang og vores Latter tillod ham det. Jo nærmere vi kom vores Bestemmelse jo længere syntes Tiden at blive for os og da man endelig passerede Trekrøner begyndte man at lave sig til og komme op paa Dækket og vare tror jeg Alle meget glade da man kastede Anker, og vi igjen saa de vante Taarne rage op over den i Taage indhyllede Byee. En Deel Nysgjerrige indfandt sig strax om Bord og opholdt ved deres Sludder en Tid Passagerernes Udskebning; men da man endelig havde taget en hjertelig Farvel med hinanden og besørget sit Tøi i Baade forlode vi efterhaanden Skibet der saa [overstreget: heldig] bequemt havde ført os hid og gjorde saaledes den siste Fart [overstreget: til det efterhaanden] [for at endelig] igjen at bestiige Losoldermandens Brygge og derfra spadseere til sine kjære Slægtninge eller Bekjendte. Jeg for min Part blev meget glad da jeg idet vi nærmede os Land fik Øje paa min Søstre og begge Colletterne der havde været saa gode at komme hid for at modtage mig, og da efter at jeg med mit Pas og ved Toldbetienterne var bleven opholdt lidet, spadseerede vi hjem, glad ved igjen at gaae frisk og velfornøiet ind af den velbekjendte Port og gjenfinde min gode Moder saa frisk og veltilfreds ved min Hjemkomst, saa at jeg i det Heele ikke kunde være andet end glad ved [overstreget: Alle] den Godhed jeg overalt havde nydt og som jeg ogsaa nu gjenfandt hiemme.

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

¹ Christopher Budde.

² Formentlig Masthugget.

³ Christiane Julie Bielke.

⁴ Axel Magnus Fahlcrantz.

100
paa indgentede og de nu færdige gaffarv (Marstrand
og Sallatved) nye Sallatved og Lohus. Et 3 ind till
Gottentag. For nu indvandt med forstaden. Bortage
og de Offendinger alle skulle finde det for 3l. 5
benyttede nu taal og os skiljedet by luge, an vand
og at banen ligen. Nu det den fulgande by skild
over Marstrand. Ligen saa bemerkede man alle
de nye Skandaler tilførselst for alle vilige Luger
der i sum. Andelenly forstet. Det ligen for alle
Lentene og for for Skandaler Luge og Singskolen
færdig. Det i forre baade, der de alle tiden mere
fuldkommet med alle nye Luge og Skandaler
af Luge Ligen. Skandaler med Luge af alle Luge.
Hvad man for det siden uordenlyg ligen bemerkede
man for at det just det er af den gamle Skid
i ligen og bygget de mere for bærvel for alle
Lentene nye og flere bygninger der for sig og for
nye lige landly forst og skandaler ingeure, ligen.
Luden for man nye bygge ligen over alle og de
i Skandaler ligen Lente. for lige Skid af ligen
Ligen det nye Skandaler der er en vel ligen
bygning og for alle ligen at er gaffarv Luge
for man nye ligen Skid. Luden med ligen
Luge. Rosen Luge, der for Landfendinger
Luge Ligen bygget af alle for skandaler Lente.
Lente der Luge ligen over at ligen ligen og
alle ligen at i forstet ligen ligen Luge
Luden Skandaler. Nu er for nye ligen Luge
og ligen nye om at indvandt ligen ligen 3l. 3

Herligning, og selv at langt fremmere Besparelse end
for en Vægtmæssig, og selv man saa smaalig selv Stund
uden og ad Mæren, Lovt Gethaaborg, end indel Guds
en meget smagfuld bygget byer, der mest alene
Ligene forer Lovmænd. Der var mest engh, men
inden staldt Gensant for, sepeu at flord Gethaab
Gæren sig fandt fort billa; man liden om fundt for
liben og om maatte sig end og tillige det vander for
en alle forer blam anige en at der: G. fæntar men
og smalle sig, der gæstær men at der at sig
just alle alle liden der men der mest forer og at
der om end det for sel forer men at sig. De
dell liden der blam fæntar og forer liden at vider
by fandt ind fæntar sig vider en tillige til vider og
blam: indvener men sig alle af vider, der
dell en fæntar der vider forer byer fandt ind
og om fæntar vider der, og de forer vider
mest liden vider og vider liden fandt sig end
en vider end vider en ind fæntar men og en at
man vider og der med vider vider at liden
indvener en efter vider vider meget liden
Gæren. Valige nye sig forer men liden en
end og liden men sig, tillige man igor vider
og de liden vider fandt næst sig vider at
for af de liden der fandt vider er til vider og
alle vider fæntar men der igor vider der forer
fandte sig alle forer sig. G. sig end en
vider: liden man ind sig sig vider. Men:

Maaned, man saa da ogsaa indvordene faldt i disse
meget tidens blev samlet for Luuy og noras Letter
billed saa det. Se noverne mi. Dem noras bestem.
alpe jo longere juletid tiden at blive for os og da
man endelig gaffarade tre kroner bagvedt man
at lura sig det og Lommen og saa Dotted og noras
troer jeg alle meget glade og man Laffede Andet,
og mi igror saa de maatte laarene vage og over den
i baare indgyllende Lige. Se vand. Regjorvejs ind
Gjald sig fra den bove og og foldt ind disse Hutter
an det gaffaravand. Hestebingjume da man
andelig sende taget an sportelig farvel med sinanden
og forogst sig til i baare forlode mi ufferfaand
Odet der saa fottig beqvant fands sig og sig og
jvord faldet den sig. Lurt det det ufferfaand
igra at bestige Lovoldvmands bogge og den
faldes til sin Lora Hestebingjume ufferfaand.
Jeg for min fald blev meget glad da jeg ind
noverne og Lant sig saa gas min Leppe og
baga Lattaren alle faldt noras saa gode at Lommen
sig for at indtoge mig, og da efter at jeg med
med fald og mi Lattaren har blaan og foldt
Lidt, gaffarade mi igror, glad med igror at gage
frist og ufferfaand ind af den ufferfaand fort.
og guffade min gode Modre saa frist og med
faldet med min guffade, saa at jeg i det fald
alle Lant noras andt and glad med Lant den god
jo overalt faldt mig og saa sig ogsaa mi guffade fommor.